

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 24.08.2006
K(2006) 3808 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**KULTTUURIAINEISTON DIGITOINNISTA JA SÄHKÖISESTÄ
SAATAVUUDESTA SEKÄ DIGITAALISESTA SÄILYTTÄMISESTÄ**

KOMISSION SUOSITUS
annettu [...] päivänä [...] kuuta [...],

**kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta
säilyttämisestä**

{SEK(2006) 1075}

{SEK(2006) 1076}

KOMISSIION TIEDONANTO

KULTTUURIAINEISTON DIGITOINNISTA JA SÄHKÖISESTÄ SAATAVUUDESTA SEKÄ DIGITAALISESTA SÄILYTTÄMISESTÄ

1. JOHDANTO

Tässä tiedonannossa esitetään lyhyesti tausta komission suositukselle, joka koskee kulttuuriaineiston digitointia ja sähköistä saatavuutta sekä digitaalista säilyttämistä. Suosituksen tarkoituksena on saada Euroopan kulttuuri- ja tiedeperinnön taloudelliset ja kulttuuriset mahdollisuudet hyödynnettyiksi Internetin kautta. Suositus on osa Euroopan kulttuuri- ja tiedeperinnön **digitointia ja sähköistä saatavuutta sekä digitaalista säilyttämistä** koskevaa komission strategiaa, joka esitetään 30. syyskuuta 2005 annetussa komission tiedonannossa ”i2010: digitaaliset kirjastot” (KOM(2005) 465 lopullinen).

2. MIKSI TÄMÄ ALA ON TÄRKEÄ?

Digitaalisten kirjastojen aloitteen tavoitteena on, että kaikki eurooppalaiset voisivat hyödyntää Euroopan kollektiivista muistia koulutuksessa, työssä, vapaa-ajan toiminnassa ja luovassa toiminnassa. Tällä alalla tehtävä työ **myötävaikuttaa Euroopan kilpailukykyyn ja tukee Euroopan unionin toimia kulttuurin alalla:**

- Jos tämä eri kulttuureista peräisin oleva ja eri kielillä laadittu aineisto on sähköisesti välittömästi saatavilla (online), kansalaisten on helpompi arvostaa niin omaa kulttuuriperintöään kuin muiden Euroopan maiden kulttuuriperintöä. Suositeltujen toimenpiteiden avulla Euroopan rikas ja monipuolinen kulttuuriperintö voidaan esittää Internetissä, ja sitä voidaan suojella lopulliselta katoamiselta.
- Paitsi että kulttuuriaineistolla on kulttuurinen itseisarvo, se on myös tärkeä uusien lisäarvoisten palvelujen lähde. Suositellut toimenpiteet edistävät osaltaan kasvua tietyillä korkean lisäarvon toimialoilla kuten matkailu, koulutus ja tiedotusvälineet. Korkealaatuinen digitaalinen sisältö on tärkeä liikellepaneva voima suuren mittakaavan teollisille toimille, minkä vuoksi tärkeimmät hakukoneyritykset osoittavat kiinnostusta asiaan. Digitointi ja digitaalinen säilyttäminen ovat tietointensiivisiä toimintoja, jotka todennäköisesti lisääntyvät huomattavasti tulevina vuosina.

Tiedonannossa esitettyjen toimenpiteiden pitäisi johtaa jäsenvaltioissa koordinoitumpaan lähestymistapaan tärkeimmässä digitointia, sähköistä saavutettavuutta ja digitaalista säilyttämistä koskevissa kysymyksissä. Sen pitäisi myös edistää monikielisen yhteisen portaalin luomista, jonka kautta Euroopan eri paikoissa hajallaan sijaitseva kulttuuriperintö olisi saavutettavissa.

3. KOMISSIION SUOSITUKSEN YLEINEN TAUSTA

Kuusi valtion ja hallituksen päämiestä pyysi 28. huhtikuuta 2005 Eurooppa-neuvoston ja komission puheenjohtajille osoittamassaan kirjeessä eurooppalaisen virtuaalikirjaston

perustamista. Komission puheenjohtaja José Manuel Barroso antoi 7. heinäkuuta 2005 lähettämässään kirjeessä myönteisen vastauksen tälle ehdotukselle. Hän totesi komission olevan halukas työskentelemään tällaisen eurooppalaisen virtuaalikirjaston perustamiseksi ja mainitsi toimet, jotka tällä alalla on jo toteutettu Euroopan tasolla.

Suositus kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä on osa i2010-aloitetta, jonka tavoitteena on optimoida tietotekniikan käyttö talouskasvun, työpaikkojen luomisen ja elämänlaadun edistämiseksi¹. Yksi aloitteen keskeisiä poliittisia tavoitteita on asettaa eurooppalainen sisältö laajemmin saataville ja tuottaa sen avulla enemmän uusia tietopalveluja ja -tuotteita.

Osana i2010-aloitetta komissio antoi 30. syyskuuta 2005 tiedonannon ”i2010: digitaaliset kirjastot”, jossa esitetään digitaalisia kirjastoja koskeva aloite ja käsitellään kulttuurisisällön digitointia, sähköistä saatavuutta ja digitaalista säilyttämistä. Tiedonannossa todetaan, että jäsenvaltioissa on tällä hetkellä meneillään useita digitointia koskevia aloitteita, mutta toiminta on vielä pirstoutunutta. Kulttuurisisällön digitoinnille ja tuotteen asettamiselle sen jälkeen tosiaikaisesti verkossa saataville on olemassa useita haasteita. Haasteet ovat luonteeltaan taloudellisia (kuka maksaa digitoinnin), organisaatiota koskevia (kuinka luodaan synergioita ja vältetään päällekkäistä työtä kulttuurilaitoksissa ja kuinka varmistetaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö), teknisiä (kuinka digitoinnin kustannuksia voidaan alentaa, kun samalla pyritään korkean laadun ylläpitämiseen) ja oikeudellisia (kuinka käsitellään tekijänoikeuskysymyksiä yhdessä oikeuksienhaltijoiden kanssa, jotta voidaan varmistaa tekijänoikeudellisten teosten suoja).

Tiedonannossa todetaan, että jäsenvaltioilla ei ole selkeitä digitaalista säilyttämistä koskevia strategioita ja politiikkoja. Alalla tarvitaan Euroopan tason yhteistyötä, ja sillä esiintyy samantapaisia haasteita kuin digitoinnissa (kustannukset, organisaatio, tekniset kysymykset, tekijänoikeuskysymykset).

Tätä analyysia tukivat ja täsmensivät suuren Internetissä järjestetyn kuulemismenettelyn tulokset. Kuuleminen käynnistettiin samaan aikaan kun tiedonanto julkaistiin, ja siihen sai osallistua 20. tammikuuta 2006 saakka. Sähköisessä kuulemisessa tuli korostetusti esille useita käytännön ongelmia, joissa Euroopan tason toiminta ja parempi koordinointi olisi hyödyllistä.

Tiedonannossa ”i2010: digitaaliset kirjastot” esitetään myös, että komissio voisi edistää aloitetta vahvistamalla koordinoitirooliaan, keskustelemalla sidosryhmien kanssa ja toimimalla olemassa olevien rahoitusohjelmien, esimerkiksi *eContentplus*² -ohjelman ja tutkimusohjelmien kautta. Tiedonannossa ilmoitettiin myös tästä suosituksesta.

Tiedonantoa ”i2010: digitaaliset kirjastot” käsiteltiin neuvostossa (kulttuuri) 14. marraskuuta 2005, ja se otettiin hyvin vastaan. Useat ministerit korostivat, että lähtökohtana olisi pidettävä käynnissä olevia aloitteita, kuten TELiä (Euroopan kirjasto), jonka kautta on integroitu pääsy useiden eurooppalaisten kirjastojen hajautettuihin luetteloihin ja digitoituihin lähteisiin, ja MICHAEL-hanketta. Euroopan parlamentin kulttuuri- ja koulutusvaliokunta on käsitellyt

¹ Komission tiedonanto ”i2010 – kasvua ja työllisyyttä edistävä eurooppalainen tietoyhteiskunta”, KOM(2005) 229 lopullinen, 1.6.2005.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 456/2005/EY, tehty 9 päivänä maaliskuuta 2005, digitaalisen sisällön saatavuuden, käytettävyyden ja hyödynnettävyyden parantamista Euroopassa koskevasta monivuotisesta yhteisön ohjelmasta (EUVL L 79, 24.3.2005, s. 1).

näitä kysymyksiä esittelijän työasiakirjan³ pohjalta. Alueiden komitea antoi 15. kesäkuuta 2006 yksimielisesti myönteisen lausunnon komission lähestymistavasta⁴.

Vuonna 2001 laadittiin digitointia koskeva toimintasuunnitelma (Lundin toimintasuunnitelma), joka päivitettiin marraskuussa 2005 Yhdistyneen kuningaskunnan puheenjohtajakaudella. Jäsenvaltioiden edustajista on perustettu ryhmä, joka osaltaan kehittää ja toteuttaa tätä dynaamista toimintasuunnitelmaa ja seuraa sen vaikutusta.

Parhaillaan ollaan kehittelemässä kulttuurilaitosten kanssa monikielistä yhteistä portaalia, jonka kautta pääsee käyttämään Euroopan hajallaan olevaa digitaalista kulttuuriperintöä. Portaali käyttää hyväkseen Euroopan kirjaston organisaatorakennetta. Ensimmäisessä vaiheessa Euroopan digitaalinen kirjasto tarjoaa siksi pääasiassa tekstimateriaalia. Myöhemmässä vaiheessa hankkeeseen osallistuvat myös muut laitokset, kuten arkistot ja museot, ja silloin saadaan mukaan muunkin tyyppistä sisältöä, kuten audiovisuaalista aineistoa.

4. TOIMINTA ON KOORDINOITAVA

Komission suosituksen odotetaan myötävaikuttavan siihen, että jäsenvaltiot koordinoivat toimintansa kulttuurisisällön digitoinnin ja sähköisen saatavuuden sekä digitaalisen säilyttämisen alalla. Tässä yhteydessä ovat tärkeitä seuraavat seikat:

- Euroopan digitaalisen kirjaston perustamiseen tähtäävä aloite on läheisesti sidoksissa kansallisiin ja paikallisiin kulttuuriaineiston digitointi- ja säilyttämistöimiin. Koordinoitu toiminta EU:n tasolla on tarpeen aloitteessa käsiteltävien kysymysten eurooppalaisen mittakaavan ja rajatylittävän luonteen vuoksi.
- Kun toiminta koordinoidaan EU:n tasolla, vältetään päällekkäisiä toimia jäsenvaltioissa ja saadaan aikaan synergioita kansallisten kokoelmien välillä. Koordinoinnin avulla voidaan laajentaa kansallisia digitointialoitteita ja tehostaa investointien vaikutuksia. Kun digitointitoiminnassa saavutetaan kriittinen massa kaikkialla unionissa – minkä pitäisi perustua jäsenvaltioiden asettamiin selkeisiin määrällisiin tavoitteisiin – myös yksityiset investoinnit digitointitekniikoihin ja -sovelluksiin käynnistyvät. Toiminnan koordinoinnin ansiosta voidaan lisäksi saada mittakaavaetuja testilaitteistojen toteuttamisessa, yhdistää hajallaan olevaa tietotaitoa ja saattaa digitoinnin ja digitaalisen säilyttämisen parhaita käytänteitä yhteiseen käyttöön.
- Euroopan rikkaan ja monipuolisen kulttuuriperinnön näkyvyyttä Internetissä voidaan parantaa, kun sitä digitoidaan yhteisin toimin ja saatetaan se yleisön saataville erityisen portaalien kautta. Euroopan digitaalisen kirjaston ansiosta kansalaiset ja ammattikäyttäjät saavat paremmin käyttöönsä muiden jäsenvaltioiden kulttuuriaineistoa.
- Digitaaliaineistoon perustuvat hyödykkeet ja palvelut ovat luonteeltaan olennaisesti kansainvälisiä. Suosituksessa käsitellään useita yksittäisiä kysymyksiä, jotka koskevat nimenomaan eri maiden välistä toimintaa. Mainittakoon esimerkiksi digitaalisten kokoelmien yhteentoimivuus jäsenvaltioiden välillä, yhteinen monikielinen portaalit

³ Marie-Hélène Descampsin laatima työasiakirja on saatavana osoitteessa http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/610/610755/610755fr.pdf.

⁴ Alueiden komitea 32/2006.

aineistoon pääsyä varten ja luvan hankkiminen tekijänoikeudelliselle aineistolle online-käyttöä varten.

5. SUOSITUKSEN VAIKUTUS JA SUHDE YHTEISÖN ERI POLITIIKKOIHIN

Suosittelut toimenpiteet myötävaikuttavat **kasvua, työllisyyttä ja yhteiskunnallista koheesiota** koskevien Lissabonin päämäärien saavuttamiseen sitä kautta, että uusien tietoteknologioiden hyödyntäminen kulttuurisisällön käsittelyssä valjastetaan uusien palvelujen ja tuotteiden luomiseen. Suositus myös osaltaan täydentää ja tukee Euroopan unionin tavoitteiden saavuttamista **kulttuuritoiminnassa**.

Suositus liittyy Euroopan unionin **tutkimusohjelmaan** ja perustuu ohjelman tiettyihin osiin. Tavoitteena on edistää politiikkojen teollisuuspotentiaalin parempaa hyödyntämistä innovaatioiden, tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen kautta. Suosituksessa käsitellään teknisiä kysymyksiä, kuten sisällön yhteentoimivuutta, ja organisaatioihin liittyviä kysymyksiä, jotka estävät uusien teknologioiden täyden potentiaalin hyödyntämisen kulttuurisisällön saattamiseksi kaikkien käyttöön. Seitsemännessä tutkimuksen ja kehittämisen puiteohjelmassa komissio muun muassa yhteisrahoittaa digitoinnin ja digitaalisen säilyttämisen osaamiskeskusten verkkoa.

Vuosille 2007–2013 laaditun **koheesiopolitiikan** perimmäisenä päämääränä on innovointi ja osaaminen. Yhteisön ensisijaisiksi tavoitteiksi suositellaan tieto- ja viestintätekniikoiden käyttöä kulttuurivarojen säilyttämiseksi ja sähköisen sisällön toimialojen kehittämisen tukemisessa. Tähän kuitenkin tarvitaan jäsenvaltioiden ja alueiden aloitetta.

Vain osa kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa olevasta aineistosta on julkista siinä mielessä, että ne eivät ole teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamia tai niitä koskevat teollis- ja tekijänoikeudet ovat rauenneet. Euroopan kulttuuriperintö olisi digitoitava, asetettava saataville ja säilytettävä **noudattaen täysimääräisesti tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskevia yhteisön ja kansainvälisiä sääntöjä**. Tässä yhteydessä on erittäin merkityksellinen tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22 päivänä toukokuuta 2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY⁵, jonka 5 artiklan 2 kohdassa sanotaan, että jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen, kun kyseessä on välitöntä tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua tavoittelemattomien yleisölle avointen kirjastojen taikka välitöntä tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua tavoittelemattomien arkistojen suorittama tarkoin määritelty kappaleen valmistaminen. Edelleen 5 artiklan 5 kohdassa todetaan, että ”tämän artiklan 1, 2, 3 ja 4 kohdan mukaisia poikkeuksia ja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja”⁶.

Seuraavat lähialoja koskevat suositukset ovat merkityksellisiä tämän suosituksen kannalta: elokuvaperinnöstä ja siihen liittyvän teollisen toiminnan kilpailukyvyistä 16 päivänä marraskuuta 2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus (2005/865/EY)⁷ ja ensisijaisista toimista arkistoinnin alan yhteistyön lisäämiseksi Euroopassa

⁵ EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10.

⁶ Tässä yhteydessä on merkityksellinen myös 5 artiklan 3 kohdan n alakohta sekä johdanto-osan 40 kappale.

⁷ EUVL L 323, 9.12.2005, s. 57.

14 päivänä marraskuuta 2005 annettu neuvoston suositus (2005/835/EY)⁸. Näissä suosituksissa ehdotetaan, miten uusia tieto- ja viestintäteknologioita voitaisiin paremmin käyttää kyseisillä erityisaloilla.

6. SIDOSRYHMIEN KUULEMISEN TULOKSET JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Kuulemismenettely

Sidosryhmiä kuultiin laajalti, ja kuulemisen tulokset otettiin huomioon suositusta laadittaessa.

- Internetissä 30. syyskuuta 2005 – 20. tammikuuta 2006 järjestettyyn laajaan kuulemiseen saatiin 225 vastausta 21 jäsenvaltion ja kahdeksan EU:n ulkopuolisen maan organisaatiolta ja yksityishenkilöltä. Vastaukset osoittavat, että digitaalisia kirjastoja koskeva aloite on otettu hyvin vastaan ja siihen halutaan myötävaikuttaa. Vastauksissa kiinnitetään myös huomiota useisiin ongelmallisiin kysymyksiin kulttuurisisällön digitoinnissa, sähköisessä saatavuudessa ja digitaalisessa säilyttämisessä⁹.
- Lisäaineistoa ehdotukseen saatiin lukuisista vuonna 2005 ja 2006 kulttuurilaitosten, oikeudenhaltijoiden, tekijänoikeusasiantuntijoiden ja alan tutkimuksen asiantuntijoiden kanssa pidetyistä työpajoista sekä useista kahdenvälisistä tapaamisista. Digitaalisia kirjastoja käsittelevä korkean tason asiantuntijaryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 27. maaliskuuta 2006. Siinä on mukana sidosryhmien edustajia kulttuurilaitoksista, oikeuksienhaltijoista ja tietotekniikkateollisuudesta¹⁰.

Vaikutusten arviointi

Tätä suositusta ei mainita komission lainsäädäntö- ja työohjelmassa vaikutusten arviointia edellyttävien ehdotusten luettelossa. Siitä on kuitenkin tehty rajoitettu vaikutustenarviointi¹¹, jossa tarkastellaan kolmea erilaista komission toimintavaihtoehtoa: tilanteen seuranta ilman toimenpiteitä, joustava koordinointi ja voimakas ylhäältä-alas-koordinointi. Komission suositus sopii parhaiten joustavan koordinaation skenaarioon. Arvioinnissa analysoidaan lisäksi käsiteltävänä olevien kysymysten taloudellista ja kulttuurista merkitystä ja annetaan lisätietoja suosituksen yksittäisistä kohdista.

⁸ EUVL L 312, 29.11.2005, s. 55.

⁹ Yleiskatsaus sähköisen kuulemisen tuloksista ja yksittäisistä vastauksista on saatavana osoitteessa: http://europa.eu.int/information_society/activities/digital_libraries/consultation/replies/index_en.htm.

¹⁰ Kokospöytäkirja ja luettelo ryhmän jäsenistä on saatavilla osoitteessa: http://europa.eu.int/information_society/activities/digital_libraries/consultation/replies/index_en.htm.

¹¹ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, joka on tämän tiedonannon liitteenä.

KOMISSIION SUOSITUS,

annettu [...] päivänä [...] kuuta [...],

kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 211 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Komissio esitteli 1 päivänä kesäkuuta 2005 i2010-aloitteen, jonka tavoitteena on optimoida uusien tietoteknologioiden hyödyt talouskasvun, työpaikkojen luomisen ja Euroopan kansalaisten elämänlaadun edistämiseksi. Komissio on tehnyt digitaalisista kirjastoista i2010-aloitteen keskeisen aiheen. Syyskuun 30 päivänä 2005 annetussa komission tiedonannossa ”i2010: digitaaliset kirjastot”¹² esitetään Euroopan kollektiivisen muistin digitointia ja sähköistä saatavuutta sekä digitaalista säilyttämistä koskeva komission strategia. Tähän kollektiiviseen muistiin kuuluvat painotuotteet (kirjat, aikakauslehdet, sanomalehdet), valokuvat, museoesineet, arkistoasiakirjat ja audiovisuaalinen aineisto, jäljempänä ’kulttuuriaineisto’.
- (2) Jäsenvaltioille olisi suositeltava tämän strategian soveltamiseksi toimenpiteitä, joiden tavoitteena on Euroopan kulttuuriperinnön taloudellisten ja kulttuuristen mahdollisuuksien optimointi Internetin avulla.
- (3) Tässä yhteydessä olisi rohkaistava digitoitua materiaalin tuottamista kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa. Kun aineisto on sähköisesti saatavilla, voivat kansalaiset kaikkialla Euroopassa käyttää sitä vapaa-aikanaan, opiskeluun tai työhön. Tämä antaa Euroopan moninmaiselle ja monikieliselle perinnölle selkeän profiilin Internetissä. Digitoitua aineistoa voidaan lisäksi käyttää uudelleen eri toimialoilla, muun muassa matkailussa ja koulutuksen tarpeisiin, samoin kuin uutta luovaan työhön.
- (4) Myös marraskuun 15 ja 16 päivinä 2004 pidetyn neuvoston kokouksen päätelmissä, jotka koskevat vuosille 2005 ja 2006 laadittua kulttuurialan työsuunnitelmaa, painotetaan luovuuden ja luovien teollisuudenalojen myötävaikutusta Euroopan taloudelliseen kasvuun ja tähän tarvittavaa digitoitintoimien koordinoitua.
- (5) Elokuvaperinnöstä ja siihen liittyvän teollisen toiminnan kilpailukykyistä 16 päivänä marraskuuta 2005 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksessa¹³ jo suositeltiin jäsenvaltioille asianmukaisten toimien toteuttamista digitaalisten ja muiden uusien tekniikoiden käytön lisäämiseksi elokuvateosten

¹² KOM(2005) 465 lopullinen.

¹³ EUVL L 323, 9.12.2005, s. 57.

keräämisessä, luetteloinnissa, säilyttämisessä ja restauroinnissa. Tämä suositus täydentää elokuvaperintöä koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston suositusta useissa elokuvateoksia koskevissa kysymyksissä.

- (6) Digitointi on tärkeä keino, jolla voidaan varmistaa kulttuuriaineiston parempi saatavuus. Joskus se on ainoa keino, jolla voidaan varmistaa, että tällainen aineisto on tulevien sukupolvien saatavilla. Jäsenvaltioissa on tällä hetkellä meneillään useita digitointia koskevia aloitteita, mutta toiminta on pirstoutunutta. Jos jäsenvaltiot sovittaisivat yhteen toimensa kulttuuriperintönsä digitoimiseksi, voitaisiin aineisto valita johdonmukaisemmin ja välttää päällekkäistä työtä digitoinnissa. Siitä olisi myös seurauksena varmempi toimintaympäristö yrityksille, jotka investoivat digitointitekniikoihin. Yleiskatsauksen tekeminen meneillään olevista ja suunnitelluista digitointitoimista ja määrällisten tavoitteiden asettaminen digitoinnille myötävaikuttaisi näiden tavoitteiden saavuttamisen.
- (7) Yksityissektorin digitoinnille antaman sponsorituen tai julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuusyrityksien kautta digitointitoimiin tulisi mukaan yksityisiä yrityksiä, ja tällaista toimintaa olisi sen vuoksi kannustettava.
- (8) Investoinnit uusiin teknologioihin ja suuren mittakaavan digitointilaitoksiin voivat alentaa digitoinnin kustannuksia ja samalla säilyttää tai jopa parantaa laatua. Tällaisia investointeja olisi siksi suositeltava.
- (9) Yhteinen monikielinen portaali tekisi mahdolliseksi tehdä verkkohakuja hajallaan olevasta eli eri organisaatioiden eri paikoissa säilyttämästä digitaalisesta kulttuuriperinnöstä. Yhteinen portaali tekisi kulttuuriperinnön näkyvämmäksi ja korostaisi yhteisiä piirteitä. Yhteisen portaalin olisi perustuttava olemassa oleviin aloitteisiin, kuten Euroopan kirjastoon (The European Library, TEL), jossa Euroopan kirjastot jo tekevät yhteistyötä. Kulttuuriaineistoon liittyvien oikeuksien yksityiset haltijat ja kaikki sidosryhmät olisi otettava tiiviisti mukaan aloitteeseen kaikissa kysymyksissä, joissa se on mahdollista. Jäsenvaltioilta ja kulttuurilaitoksilta olisi pyydettävä voimakasta sitoutumista, jotta tällainen portaali saataisiin aikaan.
- (10) Vain osa kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa olevasta materiaalista on julkista siinä mielessä, että ne eivät ole teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamia tai niitä koskevat teollis- ja tekijänoikeudet ovat rauenneet. Muu aineisto on tekijänoikeuksien suojaama. Koska tekijänoikeudet ovat ratkaiseva tekijä luovuuden innoittamisessa, Euroopan kulttuuriperintö olisi digitoitava, asetettava saataville ja säilytettävä noudattaen täysimääräisesti tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia. Erityisen merkityksellisiä tässä yhteydessä ovat tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22 päivänä toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY¹⁴ 5 artiklan 2 kohdan c alakohta, 5 artiklan 3 kohdan n alakohta ja 5 artiklan 5 kohta sekä johdanto-osan 40 kappale. Lisenssimekanismien soveltaminen esimerkiksi orpoihin teoksiin – tekijänoikeuksien suojaamat teokset, joiden oikeudenomistajia on vaikeaa tai jopa mahdotonta määrittellä – tai sellaisiin teoksiin, joista on painos loppunut tai joita ei enää levitetä (audiovisuaaliset teokset), voisivat helpottaa oikeuksien selvittelyä ja siksi myös digitointitoimia ja teosten asettamista saataville Internetiin. Tällaisia

¹⁴ EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10.

mekanismeja olisi sen vuoksi edistettävä tiiviissä yhteistyössä oikeuksien haltijoiden kanssa.

- (11) Kansalliseen lainsäädännön säännökset voivat asettaa esteitä yleisomistuksessa olevien teosten käytölle, esimerkiksi siten, että teoksen jokainen toisintaminen edellyttää hallinnollista toimenpidettä. Kaikki tällaiset esteet on yksilöitävä, ja niiden poistamiseksi on ryhdyttävä toimeen.
- (12) Huomisen muistin säilyttämisestä – digitaalisen sisällön säilyttäminen tuleville sukupolville 25 päivänä kesäkuuta 2002 annetussa neuvoston päätöslauselmassa C/162/02¹⁵ ehdotetaan tavoitteita ja suuntaa-antavia toimenpiteitä digitaalisen sisällön säilyttämiseksi tuleville sukupolville. Jäsenvaltioissa ei kuitenkaan ole tällä hetkellä selkeää ja kattavaa politiikkaa digitaalisen sisällön säilyttämiseksi. Tällaisen politiikan puute on uhka digitoitujen aineiston säilymiselle, ja se voi johtaa digitaalisessa muodossa olevan aineiston katoamiseen. Tehokkaiden keinojen kehittämällä digitaalista säilyttämistä varten on kauaskantoisia vaikutuksia sekä aineiston säilyttämiseksi julkisissa laitoksissa että mille tahansa organisaatiolle, joka on velvollinen säilyttämään tai joka haluaa säilyttää digitaalista aineistoa.
- (13) Useat jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön tai harkitsevat oikeudellisia velvoitteita, joiden mukaan digitaalisen aineiston tuottajien on asetettava aineistostaan vähintään yksi jäljenne valtuutetun talletuselimen saataville. Tehokas yhteistoiminta jäsenvaltioiden välillä on tarpeen, jotta voidaan välttää suuri vaihtelu digitaalisen aineiston tallettamista koskevissa säännöissä. Tällaista yhteistyötä olisi rohkaistava.
- (14) Tiedon haravointi (web harvesting) on uusi tekniikka, jolla kerätään materiaalia Internetistä säilytettäväksi. Siinä valtuutetut laitokset kokoavat aktiivisesti aineistoa sen sijaan, että odottaisivat, että se talletetaan. Tällä tavoin vähennetään digitaalisen aineiston tuottajien hallinnollista taakkaa, ja kansallisessa lainsäädännössä olisi sen vuoksi säädettävä asiasta,

SUOSITTELEE JÄSENVALTIOILLE, että ne

Digitointi ja sähköinen saavutettavuus

1. keräävät tietoa meneillään olevasta ja suunnitellusta kirjojen, aikakauslehtien, sanomalehtien, valokuvien, museoesineiden, arkistoasiakirjojen ja audiovisuaalisen aineiston, jäljempänä 'kulttuuriaineisto', digitoinnista ja tekevät yleiskatsauksen tällaiseen digitointitoimintaan, jotta voidaan välttää päällekkäinen työ ja edistää yhteistoimintaa ja yhteisvaikutuksia Euroopan tasolla;
2. asettavat määrällisiä tavoitteita arkistoissa, kirjastoissa ja museoissa olevan analogisen materiaalin digitoinnille; tavoitteista olisi käytävä ilmi odotettu lisäys digitoitussa aineistossa, joka voisi muodostaa osan Euroopan digitaalisesta kirjastosta, sekä viranomaisten tähän toimintaan osoittamat määrärahat;
3. rohkaisevat kumppanuussuhteita kulttuurilaitosten ja yksityissektorin välillä, jotta voidaan luoda uusia tapoja rahoittaa kulttuuriaineiston digitointia;

¹⁵ EUVL C 162, 6.7.2002, s. 4.

4. perustavat ja ylläpitävät suuren mittakaavan digitointilaitoksia, jotka ovat osa digitoinnin osaamiskeskuskeskuksia Euroopassa tai työskentelevät tiiviissä yhteistyössä niiden kanssa;
5. edistävät Euroopan digitaalisen kirjaston muotoutumista yhteisenä monikielisenä portaalina, jonka kautta voidaan käyttää Euroopan hajallaan olevaa eli eri organisaatioiden eri paikoissa säilyttämää digitaalista kulttuuriaineistoa; tätä varten niiden olisi
 - a) kannustettava kulttuurilaitoksia samoin kuin kustantajia ja muita oikeuksienhaltijoita asettamaan digitoitun aineistonsa haettavaksi Euroopan digitaalisen kirjaston kautta,
 - b) varmistettava, että kulttuurilaitokset ja, silloin kun se on aiheellista, yksityiset yritykset soveltavat yhteisiä digitointistandardeja, jotta digitoitu aineisto olisi Euroopan tasolla yhteentoimivaa ja jotta voidaan helpottaa hakuja eri kielten välillä;
6. parantavat kulttuuriaineiston digitoinnin toteutusympäristöä ja aineiston sähköistä saatavuutta
 - a) luomalla mekanismeja, jolla helpotetaan orpojen teosten käyttöä; tätä varten olisi kuultava asianomaisia osapuolia,
 - b) perustamalla tai edistämällä mekanismeja, joilla vapaaehtoisuuden pohjalta helpotetaan sellaisten teosten käyttöä, joista on painos loppunut tai joita ei enää levitetä; tätä varten olisi kuultava asianomaisia osapuolia,
 - c) edistämällä luettelojen saatavuutta tunnetuista orvoista teoksista ja yleisomistuksessa olevista teoksista,
 - d) yksilöimällä esteet, joita niiden lainsäädännössä on yleisomistuksessa olevan kulttuuriaineiston sähköiselle saatavuudelle ja myöhemmälle käytölle, ja ryhtymällä toimenpiteisiin niiden poistamiseksi;

Digitaalinen säilyttäminen

7. laativat kansalliset strategiat digitaalisen aineiston pitkäaikaista säilyttämistä ja sen saatavilla oloa varten tekijänoikeuslakia täysin noudattaen; strategiassa olisi
 - a) selostettava toiminnan organisointi, mukana olevien osapuolten tehtävät ja vastuut ja osoitetut varat,
 - b) esitettävä erityiset toimintasuunnitelmat, joissa hahmotellaan tavoitteet ja aikataulu erityistavoitteiden saavuttamiseksi;
8. vaihtavat toistensa kanssa tietoa strategioista ja toimintasuunnitelmista;
9. antavat lainsäädännössään säännöksiä, joiden nojalla julkiset laitokset voivat säilyttämistä varten jäljentää suurissa määrin ja siirtää toisiin tietojärjestelmiin digitaalista kulttuuriaineistoa noudattaen täysin tekijänoikeuksia koskevaa yhteisön ja kansainvälistä lainsäädäntöä;

10. laatiessaan politiikkoja ja menettelyjä alun perin digitaaliseen muotoon luodun aineiston tallettamista varten ottavat huomioon muissa jäsenvaltioissa tapahtuneen kehityksen, jotta voitaisiin välttää, että talletusjärjestelyissä esiintyy suuria eroja;
11. antavat lainsäädännössään säännöksiä, joiden nojalla valtuutetut laitokset, noudattaen täysin tekijänoikeuksia koskevaa yhteisön ja kansainvälistä lainsäädäntöä, voivat säilyttää verkkosisältöä käyttäen tekniikoita, kuten verkkoharavointia, joilla kerätään aineistoa Internetistä;

Suosituksen seuranta

12. ilmoittavat komissiolle 18 kuukauden kuluttua siitä, kun tämä suositus on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, ja joka toinen vuosi sen jälkeen tämän suosituksen noudattamiseksi toteutetut toimet.

Annettu Brysselissä [...] päivänä [...] kuuta [...].

Komission puolesta
[...]
Komission jäsen